ENÚMA ELIŠ
BABYLÓNSKÝ EPOS O STVOŘENÍ SVĚTA

Integrální text babylónského eposu „Enúma eliš“ je výsledkem stoleté mravenčí práce četných odborníků asyriologů z mnoha zemí Evropy i Ameriky. (První částečná textová publikace pochází z roku 1876.) Četné fragmenty, z nichž je sestaven (nejstarší se datuje na počátek 10. st. před n. l.), pocházejí z různých lokalit roztroušených po celém území Mezopotámie. Především z Ninive, města, v němž asyrský panovník Aššurbanipal založil a vybudoval svou knihovnu, dále z Aššuru, Kiše a konečně i ze Sultantepe, pahorku ležícího na jihovýchod od tureckého města Urfy, kde byla v padesátých letech anglo-tureckou expedicí nalezena soukromá knihovna klínopisných tabulek s texty literárního obsahu; mezi jinými i tabulky s textem tohoto eposu. Vzdor velkému množství materiálu jsou však v textu ještě určité mezery.

---

z knihy *Mýty staré Mezopotámie: Sumerská, akkadská a chetitská literatura na klínopisných tabulkách*
vydané v Odeonu, Praha 1977

אבלם

I. tabulka

Když nahoře nebesa nebyla pojmenována,
dole země jménem nebyla zvána,
tu prastarý Apsú, jejich zploditel,
a životodárná Tiámat, rodička veškerenstva,
5 své vody smísili dohromady.
Nevynořily se pastviny, rákosové houští nebylo vidět.
Když žádný bůh se ještě neobjevil,
jménem nebyl nazván, osud žádnému nebyl určen,
tu z jejich lůna bohové byli stvořeni.
10 Lachmu a Lachamu se objevili a jménem byli nazváni.
Dříve než vyrostli a stali se silnými,
Anšar a Kišar byli stvořeni, mocnější než oni.

Dny se množily, léta narůstala.
Anu, jejich syn, svým rodičům byl roven,
15 Anšar svého prvorozence Ana sobě rovným učinil,
Anu k obrazu svému Nudimmuda zplodil,
a on, Nudimmud, svých otců byl vládcem.
Bystrý, moudrý, silných paží,
mnohem mocnější než jeho děd Anšar,
20 neměl rovného mezi bohy, svými druhy.

Spolčili se bohové, druzi,
rušili Tiámatu, neklidně pobíhali.
Rozbouřili její nitro
a hlukem svým děsili bohy v příbytcích nebeských,

25 však ani Apsú neztlumil jejich křik.
A Tiámat k tomu mlčela,
i když nepříjemné jí bylo jejich konání,
nedobrá byla jejich cesta, leč ona je šetřila.
Tehdy Apsú, zploditel velkých bohů,
30 přivolal Mummua, rádce svého, a říká mu:
„Mummu, rádce, těšiteli mého srdce,
pojď, k Tiámatě půjdeme!“
I šli a usedli před Tiámatou,
radíce se kvůli bohům, prvorozencům svým.
35 Apsú otevřel svá ústa
a na Tiámatu se hlasitě rozkřikuje:
„Nepříjemné jsou mi jejich způsoby,
za dne nemohu odpočívat, za noci nemohu spát.
Chci je zničit, zmařit jejich konání!
40 Nechť zavládne ticho, abychom mohli spát!“
Když to Tiámat uslyšela,
rozzlobila se, vzkřikla na milence svého,
vzkřikla bolestně, samou zuřivostí naplněna,
zlému nechala vzejít ve svém nitru.
45 „Cožpak my, co dříve jsme stvořili, nyní zničit máme?
Vskutku ohavné jsou jejich způsoby, leč shovívavě jednejme!“
V odpověď Mummu radí Apsúovi,
zlého démona je to našeptávání.
„Znič, otče můj, cestu zmatku!
50 Za dne budeš odpočívat, za noci budeš spát.“
Zaradoval se nad tím Apsú a rozjasnila se jeho tvář
pro zlo, jež zosnoval proti bohům, synům svým.
Mummua kolem krku objal,
na kolena si posadil a políbil jej.

55 Vše, co mezi sebou zosnovali,
bohové, jejich prvorozenci, se dozvěděli.
Když bohové to uslyšeli, pobíhali zmateně,
ztichli, němě usedli.
Nejbystřejší, moudrý, mocný,
60 všeznající Ea, záměry jejich prohlédl.
Pojal myšlenku, zosnoval plán.
Své mocné, čisté kouzlo chytře vymyslil.
Zaklínání vyřkl, ve vodách je nechal spočinout.
I zmohl Apsúa spánek a on sladce usnul.
65 Tak uspal Apsúa, spánkem byl přemožen,
však Mummu, rádce, jen mrákotami byl obestřen.
Ea jej zbavil pásu, strhl jeho korunu,
odňal mu božskou záři a sám se jí oděl.
Apsúa spoutal a usmrtil jej.
70 Mummua uvěznil, konání jeho učinil přítrž.
Nad Apsúem zřídil své sídlo.
Uchopil Mummua, třímaje pevně jeho uzdu.
Když nepřátele své spoutal a zabil,
když Ea triumf svůj nad protivníky oslavil,
75 uvnitř své svatyně pokojně spočinul.
Pojmenoval ji Apsú, určil posvátná místa
a založil v ní své božské sídlo.
Tam Ea a Damkina, jeho manželka, vznešeně usedli.

Ve svatyni osudů, v chrámu božských výroků,
80 nejmocnější z mocných, mudřec bohů, bůh, pán, byl zplozen.
V nitru Apsú zrozen byl Marduk.
V nitru svatého Apsú zrozen byl Marduk.
Zplodil ho Ea, jeho otec.
Porodila ho Damkina, jeho matka.
85 Sál mléko z ňader bohyň.
Kojná, která jej hlídala, hrůznou ho naplnila vznešeností.
Nádherná je jeho postava, jiskřivý jeho pohled.
Mužný od svého zrození, nesmírně silný od samého počátku.
I uviděl ho Anu, zploditel jeho otce,
90 zajásal, rozzářil se, radostí se naplnilo jeho srdce.
Učinil ho dokonalým, obdařil ho dvojím božstvím.
Mnohem vznešenější, nad ostatní vynikal ve všem.
Nepředstavitelně dokonalé byly jeho údy.
Nemožno jest to pochopit, obtížno jest to uzřít.
95 Čtvero bylo jeho očí, čtvero jeho uší.
Když pohnul svými rty, oheň vzplál.
Čtyři uši vše slyšely
a čtyři oči vše viděly.
Povýšen byl mezi bohy, vynikající byla jeho postava,
100 obrovské jeho údy, od narození byl převeliký.
„Synáčku můj, synáčku můj!
Synu Slunce, Slunce bohů!“
Oděn je září deseti božstev, je jí celý pokryt.
Padesatero hrůz v sobě nese.
105 I stvořil a zrodil Anu čtvero větrů
a vložil mu je do rukou. „Nechť hraje si můj syn!“
Stvořil prach, dal ho nést bouří,
stvořil vlnu, Tiámatu ruší.

Rušena ve dne i v noci Tiámat kol dokola pobíhá
110 a bohové odpočinku nemohou nalézt, trpí jejím nepokojem.
I pomysleli na zlé v nitrech svých
a Tiámatě, matce své, pravili:
„Když Apsúa, miláčka tvého, zabíjeli,
nešla jsi mu na pomoc, seděla jsi mlčky.
115 Anu stvořil čtvero hrůzných větrů;
ty rozbouřily tvé nitro a my nemůžeme spát.
Cožpak již nemyslíš na svého miláčka Apsúa?
A co Mummu, který je spoután? Nyní jsi opuštěna.
Nejsi již naší matkou? Jen vyděšeně pobíháš.
120 Nás, kteří odpočinku nemáme, již nemiluješ?
... vyschlé jsou naše oči.
Odejmi to jařmo, abychom mohli spát!
... nech povstat! Apsúa pomsti, Mummua též!
... v duchy proměň!“

125 I naslouchala Tiámat a jejich řeč se jí líbila.
„Jak pravili jste, pozvedněme bouři!“
... bohové jeho nitro.
Zlého se chápou proti bohům, zplozencům svým.
Sroceni se postavili po bok Tiámatě.
130 Zuří, jen na zlé ve dne i v noci bez ustání pomýšlejí.
Bitvu nesou, nedočkavostí se chvějí, běsní.
Sešli se v radě, aby připravili boj.

Matka Chubur, která vše tvoří,
přichystala zbraně, jimž vzdorovati nelze, stvořila hady
s ostrými zuby, nemilosrdnými tesáky.
Místo krve naplnila jejich těla jedem.
Zuřivé draky oděla hrůzou.
Božskou je obdařila září, naroveň postavila bohům.
Kdo je uzří, nechť slabostí klesne!
Když jejich těla se vzpínají, nikdo je nemůže zahnat.
Stvořila hada jedovatého, saň a mořskou obludu,
obrovského lva, vzteklého psa, člověka-škorpióna,
zuřivé vichry, člověka-rybu, tura.
Nemilosrdné zbraně nesou, nebojí se bitvy.
Mocné jsou její příkazy, nemožno jim vzdorovat.
Hle, takových jedenáct stvořila!
Z bohů, prvorozenců svých, kteří se shromáždili kolem ní,
vyzvedla Kingua, mezi nimi ho učinila velkým.
Aby kráčel v čele vojsk, shromáždění předsedal,
zbraň do boje nesl, dal znamení k bitvě,
velel vřavě válečné,
to vše svěřila do jeho rukou, na trůn posadila jej.
„Zaklínání vyřkla jsem a tebe velkým učinila v shromáždění bohů.
Vládu nad všemi bohy vložila jsem do tvých rukou.
Buď mocný, vždyť tys můj manžel jediný!
Tvé příkazy nechť mocnější jsou než všichni Anunnakové!“
Tabulku osudů mu dala, na jeho hruď ji zavěsila.
„Nechť není změněn příkaz tvůj, nechť pevný je tvůj výrok!“
Nyní, když Kingu byl povýšen a chopil se nejvyšší božské moci,
bohům, svým synům, určil osudy.
„Slova vašich úst nechť oheň uhasí,
nechť množství jedu vašeho ohromnou sílu zdolá!“

II. tabulka

Tiámat shromáždila stvůry své,
proti bohům, potomkům svým, připravila boj.
Zlo páchala Tiámat v pomstu za Apsúa.

Šik bitevní že seřadila, dozvěděl se Ea.
Vyslechl tu zvěst,
byl jí zcela ohromen i ušed beze slova.
Když všechno uvážil a hněv jeho opadl,
k Anšarovi, svému otci, na cestu se vydal.
Před Anšara předstoupil, otce rodného,
a vyprávěl mu o všem, co Tiámat zosnovala.
„Otče můj, Tiámat, jež zrodila nás, pojala k nám nenávist.
Shromáždila síly, běsní a zuří.
Obrátili se k ní všichni bohové;
kromě těch, jež vy jste stvořili, jdou jí na pomoc.
Sroceni se postavili po bok Tiámatě.
Zuří, jen na zlé ve dne i v noci bez ustání pomýšlejí.
Bitvu nesou, nedočkavostí se chvějí, běsní.
Sešli se v radě, aby připravili boj.
Matka Chubur, která vše tvoří,
přichystala zbraně, jimž vzdorovati nelze, stvořila hady
s ostrými zuby, nemilosrdnými tesáky.

Místo krve naplnila jejich těla jedem.
Zuřivé draky oděla hrůzou.
Božskou je obdařila září, naroveň postavila bohům.
Kdo je uzří, nechť slabostí klesne!
Když jejich těla se vzpínají, nikdo je nemůže zahnat.
Stvořila hada jedovatého, saň a mořskou obludu,
obrovského lva, vzteklého psa, člověka-škorpióna,
zuřivé vichry, člověka-rybu, tura.
Nemilosrdné zbraně nesou, nebojí se bitvy.
Mocné jsou její příkazy, nemožno jim vzdorovat.
Hle, takových jedenáct stvořila!
Z bohů, prvorozenců svých, kteří se shromáždili kolem ní,
vyzvedla Kingua, mezi nimi ho učinila velkým.
Aby kráčel v čele vojsk, shromáždění předsedal,
zbraň do boje nesl, dal znamení k bitvě,
velel vřavě válečné,
to vše svěřila do jeho rukou, na trůn posadila jej.
»Zaklínání vyřkla jsem a tebe velkým učinila v shromáždění bohů.
Vládu nad všemi bohy vložila jsem do tvých rukou.
Buď mocný, vždyť tys můj manžel jediný!
Tvé příkazy nechť mocnější jsou než všichni Anunnakové!«
Tabulku osudů mu dala, na jeho hruď ji zavěsila.
»Nechť není změněn příkaz tvůj, nechť pevný je tvůj výrok!«
Nyní, když Kingu byl povýšen a chopil se nejvyšší božské moci,
bohům, jejím synům, určil osudy.
»Slova vašich úst nechť oheň uhasí,
nechť množství jedu vašeho ohromnou sílu zdolá!«“

Vyslechl Anšar slova velmi znepokojivá,
do stehna se udeřil, kousl do rtu,
nitro jeho bylo rozbouřeno.
Na Eu, prvorozence svého, vzkřikl, jeho řev se kol dokola rozezněl.
„Ty budeš v boji jejím protivníkem!
Dílo, jež jsi započal, nyní dokonči!
Tys Mummua spoutal, Apsúa zabil.
Kdo jiný se postaví rozlícené Tiámatě?“
(3 řádky zničeny)
Ea otevřel ústa svá a pravil:
„Ty jsi srdce nevyzpytatelné, jež osudy určuje,
stvoření i zničení máš ve své moci.
Anšare, srdce nevyzpytatelné, jež osudy určuje,
stvoření i zničení máš ve své moci. ...“
(zachovány fragmenty 29 řádků, jejich souvislost není zcela jasná)

Ea se setkal s neúspěchem. Anšar proto hledal jiného bojovníka mezi bohy.

Anovi, svému synu, takto praví:
„Pohleď, synu můj, zde je božská zbraň hrdinů!
Její sílaje hrozná a útoku jejímu nelze vzdorovat.
Jdi, před Tiámatu předstup!
Nechť se její mysl upokojí, srdce uklidní.
Jestliže tě nevyslechne,
pověz jí ... nechť se utiší!“
Anu vyslechl příkaz Anšara, svého otce,
na cestu k ní se vydal, kráčel stále vpřed.
I šel Anu, záměry Tiámatiny prohlédl,

... vrátil se zpět
... k Anšarovi, svému rodnému otci,
... a říká mu:
85* „Otče můj, silnější než já je ona.
(mezera v textu, jejíž velikost nelze přesně stanovit)
85 ... své ruce nade mne vztáhla.“
Ztichl Anšar, do země hledí,
zuby skřípe, k Eovi se otáčí.
I shromáždili se Igigové a všichni Anunnakové,
jejich rty jsou sevřeny, sedí tiše.
90 Žádný bůh se neodvažuje jí čelit.
Tiámatě na odpor se nikdo nepostaví.
Sklíčen je Anšar, otec velkých bohů.

Toho, jenž příjemný je jeho srdci ...
mocného dědice, mstitele otců svých,
95 moudrého v boji, Marduka, hrdinu,
přivolal Ea na tajné místo,
vyjevil mu přání svého srdce.
„Marduku, slyš radu otce svého!
Tys, můj synu, ten, kdo jeho srdce uklidní.
100 Před Anšara předstup!
Otevři svá ústa, je rozhněván, však až tě spatří, uklidní se!“
Zaradoval se pán nad slovem otce svého,
přiblížil se, před Anšara předstoupil.
Když ho Anšar spatřil, jeho srdce radostí se naplnilo.
105 Políbil ho na rty, odhodil svůj strach.
„Otče můj, nezůstávej němým, otevři svá ústa!
Jsem připraven vykonati vše, čeho srdce tvé si žádá.
Anšare, nezůstávej němým, otevři svá ústa!
Jsem připraven vykonati vše, čeho srdce tvé si žádá.
110 Kdo z mužů boj proti tobě rozpoutal?“
„Synu můj, Tiámat, žena, proti tobě ve zbroji kráčí.“
„Otče můj, stvořiteli, raduj se a jásej!
Již brzy nohu na krk Tiámatě vložíš.
Anšare, stvořiteli, raduj se a jásej!
115 Již brzy nohu na krk Tiámatě vložíš.“
„Jdi, synu, znající všechnu moudrost!
Tiámatu zdolej svým čistým kouzlem!
Bouře válečný vůz kupředu poháněj!
Však zahnána-li nebude, vrať se zpět!“
120 I zaradoval se pán nad slovem otce svého,
zajásalo jeho srdce, otci praví:
„Pane, bohové, při osudu velkých bohů,
mám-li já býti mstitelem vaším,
Tiámatu spoutat, vám život zachránit,
125 shromážděte se, určete mi znamenitý osud!
Všichni v nebeské dvoraně vesele zasedněte!
Má slova místo vašich osudy nechť určují!
Ať nezmění se nic, co stvořím já,
ať není odvolán, ať není zrušen žádný můj příkaz!“

III. tabulka

Anšar otevřel ústa svá,
Kakovi, rádci svému, takto praví:
„Kako, rádce, těšiteli mého srdce,
k Lachmuovi a Lachamuovi tebe poslati chci.
Tys lstivý a promluvit umíš.
Bohy, mé otce, ke mně přiveď!
Nechť všichni přede mne předstoupí!
Ať k hostině se připraví,
aby jedli chléb, popíjeli pivo,
Mardukovi, svému mstiteli, osud určili!
Jdi, Kako, na cestu se vydej, před ně předstup,
vše, co tobě říkám, jim opakuj!
»Anšar, syn váš, mne posílá.
Pověřil mne, abych vám sdělil tajnou zprávu.
Takto on pravil: Tiámat, jež zrodila nás, pojala k nám nenávist.
Shromáždila síly, běsní a zuří.
Obrátili se k ní všichni bohové;
kromě těch, jež vy jste stvořili, jdou jí na pomoc.
Sroceni se postavili po bok Tiámatě.
Zuří, jen na zlé ve dne i v noci bez ustání pomýšlejí.
Bitvu nesou, nedočkavostí se chvějí, běsní.
Sešli se v radě, aby připravili boj.
Matka Chubur, která vše tvoří,
přichystala zbraně, jimž vzdorovati nelze, stvořila hady
s ostrými zuby, nemilosrdnými tesáky.
Místo krve naplnila jejich těla jedem.
Zuřivé draky oděla hrůzou.
Božskou je obdařila září, naroveň postavila bohům.
Kdo je uzří, nechť slabostí klesne!
Když jejich těla se vzpínají, nikdo je nemůže zahnat.
Stvořila hada jedovatého, saň a mořskou obludu,
obrovského lva, vzteklého psa, člověka-škorpióna,
zuřivé vichry, člověka-rybu, tura.
Nemilosrdné zbraně nesou, nebojí se bitvy.
Mocné jsou její příkazy, nemožno jim vzdorovat.
Hle, takových jedenáct stvořila!
Z bohů, prvorozenců svých, kteří se shromáždili kolem ní,
vyzvedla Kingua, mezi nimi ho učinila velkým.
Aby kráčel v čele vojsk, shromáždění předsedal,
zbraň do boje nesl, dal znamení k bitvě,
velel vřavě válečné,
to vše svěřila do jeho rukou, na trůn posadila jej.
»Zaklínání vyřkla jsem a tebe velkým učinila v shromáždění bohů.
Vládu nad všemi bohy vložila jsem do tvých rukou.
Buď mocný, vždyť tys můj manžel jediný!
Tvé příkazy nechť mocnější jsou než všichni Anunnakové!«
Tabulku osudů mu dala, na jeho hruď ji zavěsila.
»Nechť není změněn příkaz tvůj, nechť pevný je tvůj výrok!«
Nyní, když Kingu byl povýšen a chopil se vlády,
bohům, jejím synům, určil osudy.
»Slova vašich úst nechť oheň uhasí,
nechť množství jedu vašeho ohromnou sílu zdolá!«

Poslal jsem Ana, čelit jí nemohl,
Nudimmud se bál, vrátil se zpět.
55 Marduk se rozhodl jít, mudřec bohů, syn váš,
aby se Tiámatě na odpor postavil, srdce ho pobízí.
Však takto mi pravil:
»Mám-li já býti mstitelem vaším,
Tiámatu spoutat, vám život zachránit,
60 shromážděte se, určete mi znamenitý osud!
Všichni v nebeské dvoraně vesele zasedněte!
Má slova místo vašich osudy nechť určují!
Ať nezmění se nic, co stvořím já,
ať není odvolán, ať není zrušen žádný můj příkaz!«
65 Pospěšte si, osud mu bez meškání určete!
Ať jde, ať vzdoruje vašemu hroznému nepříteli!“

Šel Kaka, kráčel stále vpřed
k Lachmuovi a Lachamuovi, bohům, otcům svým.
Poklonil se, zemi před nimi políbil,
70 vzpřímil se, stojí a praví jim:
„Anšar, syn váš, mne posílá.
Pověřil mne, abych vám sdělil tajnou zprávu.
Takto on pravil: Tiámat, jež zrodila nás, pojala k nám nenávist.
Shromáždila síly, běsní a zuří.
75 Obrátili se k ní všichni bohové;
kromě těch, jež vy jste stvořili, jdou jí na pomoc.
Sroceni se postavili po bok Tiámatě.
Zuří, jen na zlé ve dne i v noci bez ustání pomýšlejí.
Bitvu nesou, nedočkavostí se chvějí, běsní.
80 Sešli se v radě, aby připravili boj.
Matka Chubur, která vše tvoří,
přichystala zbraně, jimž vzdorovati nelze, stvořila hady
s ostrými zuby, nemilosrdnými tesáky.
Místo krve naplnila jejich těla jedem.
85 Zuřivé draky oděla hrůzou.
Božskou je obdařila září, naroveň postavila bohům.
Kdo je uzří, nechť slabostí klesne!
Když jejich těla se vzpínají, nikdo je nemůže zahnat.
Stvořila hada jedovatého, saň a mořskou obludu,
90 obrovského lva, vzteklého psa, člověka-škorpióna,
zuřivé vichry, člověka-rybu, tura.
Nemilosrdné zbraně nesou, nebojí se bitvy.
Mocné jsou její příkazy, nemožno jim vzdorovat.
Hle, takových jedenáct stvořila!
95 Z bohů, prvorozenců svých, kteří se shromáždili kolem ní,
vyzvedla Kingua, mezi nimi ho učinila velkým.
Aby kráčel v čele vojsk, shromáždění předsedal,
zbraň do boje nesl, dal znamení k bitvě,
velel vřavě válečné,
100 to vše svěřila do jeho rukou, na trůn posadila jej.
»Zaklínání vyřkla jsem a tebe velkým učinila v shromáždění bohů.
Vládu nad všemi bohy vložila jsem do tvých rukou.
Buď mocný, vždyť tys můj manžel jediný!
Tvé příkazy nechť mocnější jsou než všichni Anunnakové!«
105 Tabulku osudů mu dala, na jeho hruď ji zavěsila.
»Nechť není změněn příkaz tvůj, nechť pevný je tvůj výrok!«

Nyní, když Kingu byl povýšen a chopil se vlády,
bohům, jejím synům, určil osudy.
»Slova vašich úst nechť oheň uhasí,
110 nechť množství jedu vašeho ohromnou sílu zdolá!«
Poslal jsem Ana, čelit jí nemohl,
Nudimmud se bál, vrátil se zpět.
Marduk se rozhodl jít, mudřec bohů, syn váš,
aby se Tiámatě na odpor postavil, srdce ho pobízí.
115 Však takto mi pravil:
»Mám-li já býti mstitelem vaším,
Tiámatu spoutat, vám život zachránit,
shromážděte se, určete mi znamenitý osud!
Všichni v nebeské dvoraně vesele zasedněte!
120 Má slova místo vašich osudy nechť určují!
Ať nezmění se nic, co stvořím já,
ať není odvolán, ať není zrušen žádný můj příkaz!«
Pospěšte si, osud mu bez meškání určete!
Ať jde, ať vzdoruje vašemu hroznému nepříteli!“

125 Když Lachmu a Lachamu vyslechli tu zvěst, vzkřikli hlasitě,
všichni Igigové vykřikli bolestně.
"Co se stalo, že tak jedná?
Nerozumíme Tiámatinu konání!"
Zmateně pobíhají, běží
130 všichni velcí bohové, kteří určují osudy.
Před Anšara předstoupili naplněni radostí,
ve shromáždění políbil druh druha.
Připravili se a usedli k hostině,
jedli chléb, pili pivo,
135 sladkou medovinou svá hrdla přelévali.
Jak pivo popíjeli, nálada stoupala,
velmi bezstarostnými se stali a rozjásalo se jejich nitro.
Mardukovi, mstiteli svému, osud určili.

IV. tabulka

Připravili mu stolec knížecí,
před svými otci ušed jako vládce.
„Vážený jsi mezi bohy velikými,
osud tvůj rovna nemá, tvůj příkaz je jak příkaz Anův.
5 Marduku, vážený jsi mezi bohy velikými,
osud tvůj rovna nemá, tvůj příkaz je jak příkaz Anův.
Od tohoto dne nechť nezmění se slovo tvé,
tvá ruka ať pozvedá i sráží,
nechť pevné je vše, co řekneš, tvůj příkaz ať není vrtkavý!
10 Nechť žádný bůh tvou hranici nepřekročí!
Svatyně bohů péče si žádají;
kde jsi ty, tam budou i chrámy jejich!
Marduku, tys mstitel náš.
Vládu nad veškerenstvem tobě jsme dali,
15 usedni ve shromáždění, nechť rozhodující je tvé slovo!
Tvé zbraně ať neminou cíle, ať zničí nepřátele tvé!
Ó, pane, smiluj se nad tím, kdo v tebe věří,
však přervi život zlosynův!“

I stvořili souhvězdí zvěrokruhu
a Mardukovi, prvorozenci svému, pravili:
„Tvůj osud, pane, nechť nejpřednější je mezi bohy,
slovo tvé nechť ničí i tvoří!
Na tvůj příkaz ať zničeno je souhvězdí,
znovu rozkaž, a nedotčeno ať vzejde!“
Přikázal a jeho ústy souhvězdí bylo zničeno,
rozkázal znovu a souhvězdí se objevilo.

Když sílu toho slova uzřeli bohové, otcové jeho,
zaradovali se a zdravili jej: „Vskutku, Marduk je král!“
I dali mu žezlo, trůn a odznaky královské,
též zbraň, jíž vzdorovat nelze a jež nepřátele sráží
„Jdi, přervi život Tiámatě!
Nechť větry její krev roznesou na místa skrytá!“

Když pánovi určili osud bohové, otcové jeho,
cestu zdaru a oslyšení mu připravili.
On zhotovil luk, učinil ho svou zbraní,
přiložil šíp, upevnil tětivu.
V pravici zbraň božskou pozvedl,
luk a toulec si k boku zavěsil.
Položil blesk před tvář svou,
spalujícím ohněm naplnil své tělo.
Upletl síť, aby do ní Tiámatu chytil,
sebral čtvero větrů, aby prchnout nemohla,
vítr jižní, vítr severní, vítr východní i vítr západní.
Po boku síť zavěsil, dar otce svého Ana.
Stvořil vítr zlý, bouři, smršť,
vítr čtyř stran světových, sedmerý vítr, vítr prudký, vítr, jenž sobě rovna nemá.
I vypustil sedmero větrů, jež stvořili
aby vyděsily nitro Tiámaty, vykročily za ním.
Pozved pán potopu, svou mocnou zbraň,
v hrůzný vůz bouře, jíž vzdorovat nelze, vstoupil,
čtyřspřeží připřáhl k němu.
Vraždícího, Nemilosrdného, Běžícího, Okřídleného;
rty mají rozevřeny, jejich zuby nesou jed.
Neznají únavu a umějí pustošit.
Po jeho pravici Boj hrozný a Zápas stojí,
po levici Bitva, jež všechny spiklence sráží.
Oblekl oděv a pancíř, jenž hrůzu vzbuzuje,
děsivou božskou září pokryl si hlavu.

V čele šel pán, kráčel stále vpřed,
k zuřící Tiámatě se vydal.
Na svých rtech nese kletbu,
rostlinu, jež chrání proti jedu, v ruce svírá.
Tehdy jej obklopili, bohové jej obklopili.
Bohové, otcové jeho, jej obstoupili, bohové jej obstoupili.
Přiblížil se pán a hledí v nitro Tiámaty,
záměry Kingua, jejího manžela, zkoumá.
Hledí a nejistá je jeho chůze,
zmařeny jsou jeho záměry a jeho činy zmateny.
A bohové, pomocníci, kráčející mu po boku,
patří na hrdinu, vůdce, jejich pohled je zastřen.
Tiámat vyřkla zaklínání, nedala se na ústup.

Rty její barbarské byly plny lží.
„... bohové k tobě se pozvedli,
či ze svých míst na místo tvé sestoupili?“[1]
Pozdvih pán potopu, svou mocnou zbraň,
zuřící Tiámatě odvětil takto:
„Proč dobrotivou chceš se zdát,
když srdce tvé jen na boj pomýšlí?
Skrze tebe synové se odvrátili, otce své sužují
a ty, matka jejich, slitování nemáš.
Kingua za manžela jsi sobě zvolila,
neprávem jemu udělila vládu,
Anšara, krále bohů, toliko zlem jsi obmýšlela
a bohům, otcům mým, své zloby podala jsi důkaz.
Ať se připraví tvé vojsko, ať spojí zbraně tvé!
Nuže pojď, já a ty se dejme do boje!“
Když to Tiámat uslyšela,
počínala si jak šílená, rozum ji opustil.
Vzkřikla divoce, tak hlasitě,
že jeho tělo až v základech se zachvělo.
Klne, kouzelná slova pronáší
a bohové bitvy ostří zbraně své.
I střetla se Tiámat a mudřec bohů Marduk,
propleteni v zápase, spojeni v bitvě.
Rozprostřel pán svou síť, do té ji chytil,
vítr zlý, jenž za ním stál, vypustil proti ní.
Když Tiámat otevřela ústa, aby jej pohltila,
vrh do nich vítr zlý, rty nemohla sevřít.
Zuřivé vichry její nitro naplnily,
život se nadmul, ústa široce otevřela.
Vystřelil šíp, rozerval jí břich,
vnitřnosti její proťal, rozpoltil srdce.
Spoutal ji a její život uhasil,
odhodil mrtvolu a postavil se na ni.
Když Tiámatu, vůdkyni, zabil,
rozdrtil její vojsko a rozptýlil její zástupy,
tu bohové, pomocníci, kráčející jí po boku,
zachvěli se hrůzou a dali se na ústup.
I vyrazili, chtějíce si život zachránit,
však obklíčeni ze všech stran nemohli utéci.
Sevřel je a zlomil jejich zbraně.
Do sítě jsou uvrženi, lapeni do tenat.
Tísní se v koutech, plni nářku.
Tak v žaláři nesou svůj trest.
A jedenáct stvůr, jež hrůzu naháněly,
celou smečku démonů kráčejících po pravici její,
přidržel na uzdě a spoutal jejich paže.
Pro jejich bojovné nadšení nohama je rozdupal.
A Kingua, jenž nejmocnější byl mezi nimi,
svázal a připojil k počtu mrtvých bohů.[2]
Odňal mu tabulku osudů, již neprávem obdržel,
vlastní pečetí ji zapečetil a sobě zavěsil na hruď.

---

[1] Smysl Tiámatiných slov, jejichž záznam je v textu zčásti zničen, je nejasný.
[2] Nejsou to mrtví bohové v pravém slova smyslu, nýbrž bohové poražení, kteří jsou vyhoštěni do podsvětí, aby tam žili mezi mrtvými.

Když nepřátele své spoutal a zabil,
poníženého protivníka otrokem učinil,
125 když triumf Anšarův nad odpůrci mohutně oslavil
a přání Nudimmudovo splnil Marduk, hrdina,
nad spoutanými bohy zostřil svou vazbu
a k Tiámatě, již spoutal, se vrátil.
Přišlápl pán nohy Tiámatě,
130 svou zbraní nemilosrdnou jí lebku roztříštil
a proťal žíly její.
Severní vítr pak krev na místa skrytá roznesl.
Když spatřili to otcové jeho, zaradovali se a s jásotem
mu přinášeli množství darů.
135 Spočinul pán, na Tiámatinu mrtvolu hledí,
ten kus masa rozdělit chce a stvořit věci nádherné.
Roztrh ji vedví jako tresku,
z jedné půle sklenul nebesa.
Vyznačil hranice a rozmístil strážce.
140 Těm pak přikázal, aby nedali vytéci vodám.
Prošel nebesy, oblohu si prohlédl
i založil tam protějšek k Apsú, Nudimmudovu sídlu.
Přeměřil pán podobu Apsú,
velký chrám Ešarra, věrný jeho obraz, zbudoval.
145 Velký chrám Ešarra, jejž vytvořil, to jsou nebesa
a na nich Anovi, Enlilovi a Eovi svatá jejich místa dal obývat.

V. tabulka

Marduk zbudoval sídlo velkým bohům,
hvězdy, jejich podoby, v souhvězdí seskupil.
Určil rok, stanovil jeho délku
a každému z dvanácti měsíců přisoudil po třech hvězdách.
5 Když vymezil počet dnů jednoho každého roku,
vyznačil stanoviště hvězdy Neberu, aby označeny byly svazky těles nebeských.
Aby žádné z nich na své dráze nebloudilo, nedbalosti se nedopustilo,
sídla Enlila a Ey zřídil blíže ní.
Otevřel brány na obou stranách,
10 závoru upevnil vlevo i vpravo.
V Tiámatině břiše umístil nebes výšiny.
Nannarovi dal vzejít, svěřil mu noc
a určil ho co klenot její k rozpoznání dnů.
„Znovu a znovu v kotouči světelném na pouť se vydávat budeš, měsíc co měsíc!
15 Když na počátku vyjdeš nad zemí,
budeš jak srpek po šest dní zářit!
Sedmého pak dne co kotouče půl.[3]
Den patnáctý každého měsíce nechť spojí poloviny obě![4]
Když na horizontu Šamaš tě spatří,
20 tu poznenáhlu ubývej a ustupuj zpět![5]
O novoluní přimkni se k dráze Šamašově,

[3] Tj. první čtvrt — dorůstající měsíc je viditelný na večerní obloze.
[4] Tj. úplněk — tehdy je měsíc obrácen k zemi osvětlenou polovinou.
[5] Tj. poslední čtvrt — ubývající měsíc je vidět na ranní obloze.

s nímž den třicátý tě spojí, on však druhým bude! ...“[6]
(22 řádky poškozeny)

Když Marduk dal Nannarovi všechny své pokyny, ustanovil Šamaše, aby dohlížel nad průběhem roku a střídáním jeho období.

45 Když Šamašovi přiřkl správu dnů
a strážce noci a dne ustanovil,
sebral Tiámatinu slinu.
Z ní pak stvořil Marduk sníh a led.
Nakupil mračna plná vody.
50 Závany větru, déšť, chlad,
závoje mlhy — množství jejích slin
svěřil sobě samému, vložil do ruky své.
Položil hlavu její a na ní horu navršil.
Pramen otevřel a vytryskl proud.
55 Otevřel v jejích očích Eufrat a Tigris.[7]
Chřípě jí ucpal, ponechav je co zásobárnu vody.
Navršil na jejích ňadrech strmá pohoří
a prorazil mocná zřídla, aby spojila se v hojný tok.
Skroutil její chvost a svázal v silné pouto,[8]
60 aby upevněno bylo celé Apsú pod nohama jeho.
Pak položil její stehno, podpíralo nebesa.
Druhou její půli rozložil a zemi zpevnil.
... prach v nitru Tiámatině zvířil.[9]
Rozprostřel síť, zcela ji vyprázdnil.
65 Tak stvořil nebesa a zemi ...
... a svazek jejich pevným učinil.
Když obřady své ustanovil, vytvořil svůj řád,
otěže správy svěřil Eovi.
Pak přinesl tabulku osudů, kterou Kinguovi odňal,
70 co pozdravný dar věnoval ji Anovi.
(1 řádek nejasný)
Zajaté bohy přivlekl před otce své.
A jedenáct stvůr, jež Tiámat zrodila ...
zlomil jejich zbraně, uvěznil u svých nohou.
75 Vytvořil podobizny jejich a v bráně Apsú je umístil;
trvalé znamení budiž to pro budoucnost!

I zřeli to bohové a v nitru svém radostně zaplesali,
Lachmu i Lachamu a všichni otcové jeho.
Anšar ho objal a pozdravil jej jako krále.
80 Anu, Enlil a Ea množstvím ho zahrnuli darů.
... Damkina, matka jeho, zajásala nad synem svým,
dary kázala přinést, rozveselila jeho líc.
Usmúovi, jenž dary její na místo skryté odnesl,
pak svěřil Marduk úřad rádce v Apsú a svatyní všech správu.
85 I shromáždili se všichni Igigové a kořili se mu,
Anunnakové, co jich je, líbali mu nohy.
Sešli se zástupové v pokorné úkloně,

---

[6] Tj. nov — měsíc je obrácen k zemi neosvětlenou polovinou. Nebeská tělesa stojí v pořadí Země—Měsíc—Slunce.
[7] Jeden z komentářů k této skladbě upřesňuje: „Tigris je její pravé oko, Eufrat její oko levé.“
[8] Nikde v eposu nelze získat přesnou představu o Tiámatině podobě. Předpokládá se však, že obrazy na pečetních válečcích, které znázorňují boj jakéhosi boha s drakem, se vztahují k boji Marduka s Tiámatou.
[9] Smysl této řádky je nejasný. Snad je to narážka na stvoření pevné země.

povstali před ním, pak poklekli volajíce: „Hle, toť král!“
(4 řádky poškozeny)
Oděl se v roucho knížecí,
v panovníka záři božskou, v korunu hrozivé vznešenosti.
95 V pravici pozvedl božskou zbraň.
Levicí uchopil ...
(10 řádků poškozeno)
Lachmu a Lachamu ...
otevřeli ústa svá a pravili bohům Igigům:
„Dříve byl Marduk synem naším milovaným,
110 nyní však králem je vaším. Příkazů jeho dbejte!“
A znovu promluvili, společně řkouce:
„Lugaldimmerankia jest jeho jméno. Jemu důvěřujte!“

Když Mardukovi vládu odevzdali,
popřáli mu dobro a oslyšení.
115 „Od tohoto dne ty pečovati budeš o svatyně naše
a vše, co přikážeš, my vykonáme!“
Marduk otevřel ústa svá
a pravil bohům, otcům svým, řka:
„Nad Apsú, sídlem, jež vy obýváte,
120 proti chrámu Ešarra, jejž jsem nad vámi zbudoval,
dole pod oblohou zpevnil jsem půdu.[10]
Dům tam postavím, nechť příbytkem je hojnosti!
Uvnitř položím základy oltáře jeho,
svou umístím svatyni, upevním vládu!
125 Když z Apsú vystupovat budete k shromáždění poradnímu,
zde všichni naleznete nocleh svůj.
Když z nebes sestupovat budete k shromáždění poradnímu,
zde všichni naleznete nocleh svůj.
I nazvu ho jménem Babylón, obydlí velkých bohů.[11]
130 My v něm učiníme ...“
Vyslechli bohové, otcové jeho, tu řeč,
Mardukovi, prvorozenci svému, odvětili: „Tak se staň!
Nade vším, co stvořily ruce tvé,
kdo větší moc mít může?
135 Nad zemí, již stvořily ruce tvé,
kdo větší moc mít může?
V Babylónu, jejž jménem jsi nazval,
tam provždy připrav nocleh náš,
tam naše oběť pravidelná nechť denně přinášena je! ...“
(9 řádků poškozeno)
I poklonili se mu bohové
150 a pravili Lugaldimmerankiovi, pánu svému, řkouce:
„Dříve byl pán synem milovaným,
nyní však králem je naším ...
On, jenž kouzlem svým čistým nás při životě zachoval,
pán božské záře, zbraně i žezla.
155 Nechť Ea znající všechnu moudrost
připraví plány, my pak je provedeme!“

---

[10] (119–121) Viz IV. 141–146.
[11] „Obydlí velkých bohů“ je etymologizující překlad vlastního jména Babylón — v akkadštině *Báb-ili*, tj. „brána (= městská čtvrť, domy, obydlí) boží (bohů)“.

VI. tabulka

Vyslechl Marduk slova bohů
i zachtělo se mu tvořit nádherné věci.
Ústa svá otevřel a sdělil Eovi,
co v srdci rozvážil. Vyslovil tento návrh.
5 „Seberu krev, udělám kosti
a stvořím lidskou bytost, nechť její jméno je člověk!
Člověka stvořím, bytost lidskou.
Obtížen bude službou bohů a bohové si odpočinou.
K lepšímu též změním jejich bytí,
10 stejně ctěni, však ve dvě části rozděleni budou.“
I odvětil mu Ea, takto praví,
o záměru svém, jak popřát odpočinku bohům, ho zpravuje.
„Nechť vydán je jeden z nich,
on zahuben, lidské pak pokolení stvořeno bude!
15 Nechť shromáždí se velcí bohové;
zlosyn ať vydán je, ostatní však budou zachováni!“
Marduk shromáždil velké bohy,
laskavě s nimi jedná, udílí pokyny
a jeho řeč bohové pozorně sledují.
20 Takto k Anunnakům hovoří král:
„Věru pravdivé byly dřívější výroky vaše;
nuž povězte mi upřímně,
kdo vyvolal ten boj,
Tiámatu popouzel, připravoval válku?
25 Vydejte mi toho, kdo vyvolal ten boj,
já potrestám jej, vy si odpočinete!“
I odvětili mu Igigové, bohové velcí,
Lugaldimmerankiovi, rádci bohů, pánu svému:
„Kingu vyvolal ten boj,
30 Tiámatu popouzel, připravoval válku!“
Před Eou v poutech ho přidrželi
a za trest proťali mu žíly.
Z krve jeho stvořil pak Ea pokolení lidské,
službou je obtížil bohů a bohy osvobodil.

35 Když člověčenstvo stvořil moudrý Ea,
službou je obtížil bohů —
takové dílo pochopit nelze,
díky důvtipu samého Marduka stvořil je Nudimmud —
rozdělil Marduk, bohů král,
40 všechny Anunnaky nahoře i dole.[12]
Svěřil je Anovi k ochraně příkazů svých,
na nebi tři sta umístil stráží
a stejně pak země běh ustanovil.
Šesti stům bohů nebe a zemi dal k obývání.

45 Když vydal všechny ty pokyny
a Anunnakům nebes a země podíly jejich přiřkl,
tu otevřeli Anunnakové ústa svá

[12] (33–40) Dlouhá tradice a mnohé skladby připisovaly úlohu stvořitele člověka Eovi. Nebylo možno mu ji tedy odejmout ani v tomto eposu, v této Mardukově apoteóze. Eovi je ponechána jeho tvůrčí role, za inspirátora celého díla je však označen Marduk.

a Mardukovi, pánu svému, pravili:
„Nyní, pane, když stanovils výsady naše,[13]
50 jak jen svůj dík ti máme projevit?
Nuž zbudujme svatyni, jež jménem nazvána byla!
Kéž ve tvém svatostánku nalezneme nocleh svůj, spočiňme v něm!
Vskutku, postavme tu svatyni a oltář v ní!
Kdykoli my tam dorazíme, budeme mít kde spočinout.“
55 Když to Marduk uslyšel,
jak třpytný den se rozjasnila jeho líc.
„Zbudujte tedy Babylón, to vytoužené dílo,
ať vytvořena je cihlová jeho stavba, pojmenována svatyně!“
Anunnakové se rozmáchli motykou
60 a po celý jeden rok hnětli cihly.
Druhý když nadešel rok,
vztyčili vrcholek chrámu Esagila, protějšku to k Apsú.
Postavili jeho vysoký zikkurrat,
v němž Anovi, Enlilovi, Eovi a Mardukovi uchystali příbytek.
65 On pak před nimi vznešeně usedl.
Vzhůru až k základům Ešarry tyčí se chrámové rohy.[14]
Když hotova byla stavba Esagily,
všichni Anunnakové vlastní si zbudovali svatyně.
I shromáždilo se celkem tři sta Igigů nebes a šest set bohů z Apsú.
70 V hlavním chrámu, kde zřízeno bylo sídlo jeho,
bohy, otce své, k hostině usadil pán.
„Toto jest Babylón, místo vašeho příbytku.
Zde plesejte, usedejte k radovánkám!“
I zaujali velcí bohové svá místa,
75 poháry rozestavili, usedli k hostině.

Když dali zaznít radostnému zpěvu a hudbě
a ve vznešeném chrámu Esagila přinesli oběť svou,
když osnova všech přikázání byla stanovena
a sídla nebes a země si rozdělili všichni bohové,
80 tu usedlo padesát velkých bohů
a sedm bohů osudů k rozhodnutí povoláno bylo.
Uchopil pán luk, zbraň svou, před ně jej položil,
též síť, již zhotovil, spatřili bohové, otcové jeho.
Uzřeli luk, jak dokonalého je tvaru,
85 dílo, jež vytvořil, chválí otcové.

Pozvedl jej Anu ve shromáždění bohů,
luk políbil, řka: „Nechť synem je mým!“
I nazval luk těmito jmény:
„Dlouhé Dřevo nechť první je, druhé budiž Vítězný,
90 třetí jeho jméno je Souhvězdí Luku; na nebi jsem je rozžehl.“
I zasadil stanoviště jeho mezi souhvězdí bohů, jeho společníků.[15]
Když takto osudy luku určil Anu,

---

[13] „Výsada“, v akkadštině *šubarrú*, tj. „svoboda, výsadní postavení, osvobození od nucené práce a služby“, rozumí se na úkor člověka, který svými oběťmi nyní bude opatřovat bohům živobytí, o něž se dříve museli starat sami (srv. epos o „Atrachasísovi“).

[14] To znamená, že vrchol zikkurratu u chrámu Esagila sahal až k nebesům. Svatyně na vrcholcích zikkurratu bývaly ozdobeny zlatými býčími rohy. (Četné informace o mezopotamské architektuře obsahuje publikace B. Syrového „Architektura“, Praha 1973.)

[15] Souhvězdí Luku bylo pravděpodobně tvořeno hvězdami ε, σ, δ, τ souhvězdí Velkého psa a hvězdami χ a λ souhvězdí Argo.

přistavil královský trůn, jenž mezi bohy velmi byl vysoký,
a na něj, v tom božském sněmu, jej položil.

95 I shromáždili se velcí bohové
a klaněli se velebíce sudbu Mardukovu.
Pak nad sebou samými kletbu vyřkli
a při vodě a oleji přísahali, dotýkajíce se hrdel svých.[16]
I odevzdali mu kralování nad bohy všemi
100 a potvrdili vládu jeho nad bohy nebes a země.

Tehdy vyzdvihl jej Anšar a jménem Asalluchi ho nazval.
„Při vyslovení jeho jména skloňme se pokorně!
Výroky jeho nechť bohové pozorně sledují
a příkazům jeho ať dole i nahoře vážnost je dána!
105 Veleben budiž syn, mstitel náš,
a znamenitá jeho vláda, jíž věru nebude rovno!
Nechť pase černohlavce, stvoření svá;[17]
opěvat budou činy jeho, i nevejdou v zapomnění po všechny dny!
Oběti velké kéž stanoví pro otce své,
110 lidé pak starat se budou o jejich živobytí a pečovat o jejich svatyně!
Oběti zápalné nechť zavonět dá,nechť se rozjásají chrámy!
Zemi ať učiní k obrazu nebeských výtvorů svých
a úctě své naučí černohlavce!
Svého boha nechť poddaní chovají v paměti, vzývají jej,
115 na jeho příkaz bohyni bedlivě naslouchají!
Kéž oběť přinesou bohu a bohyni své,
kéž bůh jejich nepadne v zapomnění, leč v mysli ho zachovají!
Ať zvelebí posvátné své okrsky a zbudují svatyně!
Vskutku, mezi své bohy jsou rozděleni černohlavci,
120 však nám, pod všemi jmény, jimiž ho nazveme, jen on je bohem![18]
Nuž vyhlasme padesát jeho jmen![19]
Budiž skvělá jeho pouť a stejné jeho činy!

Marduk — tak ho nazval při zrození jeho otec Anu —
to on zřídil pastviny a napajedla, dává hojnost chlévům.
125 Potopou, svou zbraní, zdolal nepřátele
a bohy, otce své, zachránil v tísni.
On vskutku je synem Slunce, nejzářnější mezi bohy.
Kéž ustavičně kráčejí v jeho jasném světle!
Lidstvo, jež stvořil, bytosti živé,
130 obtížil službou bohů a ti se klidu dočkali.
Stvoření i zničení, odpuštění i potrestání

[16] Přísaha poslušnosti a věrnosti a prokletí sebe sama, bude-li tato přísaha porušena. Ten, kdo přísahá, dotýká se svého hrdla na znamení, že hrdlem propadá, jestliže svou přísahu poruší.
[17] „Černohlavci“ je poetický název pro lidstvo.
[18] Každý člověk má své ochranné božstvo, jež ho provází celým životem. Dopustí-li se však nějakého vážného prohřešku, ochranné božstvo ho opouští nechávajíc ho napospas zhoubným silám. Marduk má být takovým ochranným bohem všech bohů ostatních.
[19] Od řádky 123 až do konce skladby je vyjmenována řada padesáti jmen boha Marduka. Tato jména jsou sumerská, nebo vypadají jako sumerská. Některá jsou skutečná, jiná byla nepochybně uměle vytvořena. Každé z nich je podrobeno „odbornému výkladu“, rozloženo na různé části bez ohledu na etymologii. Autor probírá rozličné významy, které v sumerštině mohou tyto části mít, a odkrývá tak v každém jméně všemožné kvality a definice, jež vymezují až do krajnosti Mardukovo božství. Tak např. desáté Mardukovo jméno *Asarri* (v akkadštině čteno *Asaru*), VII. l–2, je vykládáno z následujících částí: *sar* — obdělávání, setba; *ri* — darovati; *ru* — darovati; *a* — nákres, obraz, plán, polní meze; *ri* — upevnit, stanovit; *ru* — stvořit; *sar* — zrno, obilí; *sar* — len (?); *sar* — vzejít, vypěstovat; *sar* — zeleň, zelené rostliny, zelenina, byliny.

budiž v jeho příkazu! Kéž všichni k němu vzhlížejí!
Marukka — vpravdě on je bůh, stvořitel jejich,
utěšitel pro srdce Anunnaků, odpočinek pro Igigy!
Marutukku — on útočištěm je země, města i lidu svého,
navěky nechť jej lidstvo velebí!
Meršakušu — zlostný i uvážlivý, rozhněvaný i odpouštějící,
širokého srdce, obsáhlého nitra.
Lugaldimmerankia — to jméno společně jsme vyřkli
a nad bohy, otce, příkazy jeho jsme povznesli,
neboť on jest všech bohů nebes a země pán
a král, při jehož zjevení bázní jsou naplněni bohové nahoře i dole.
Nade-Lugaldimmerankia — tímto jménem jsme ho nazvali; rádce všech bohů,
jenž na nebi i na zemi, když v tísni jsme se ocitli, zbudoval náš příbytek
a Igigům a Anunnakům sídla rozdělil.
Když jméno jeho zaslechnou, nechť vzrušeni jsou bohové a zachvějí se bázní v obydlí svém!
Asalluchi — tak ho nazval jeho otec Anu.
Vpravdě on je světlo bohů, mocný jejich vůdce,
jenž podle jména svého, posvátných okrsků i bohů dobrý duch,
v souboji hrozném zachránil v tísni příbytek náš.
Asalluchi-Namtila — tak podruhé ho nazvali; bůh života zachovatel,
jenž podle podstaty své vyléčil všechny zraněné bohy.
Pán, jenž kouzlem svým čistým k životu vzkřísil zemřelé bohy
a vyhubil zavilé nepřátele. Chválu mu vzdejme!
Asalluchi-Namru — to jméno za třetí bylo vysloveno.
Přečistý bůh, jenž naši cestu očišťuje.“

Tak po třech jménech obdařil ho Anšar, Lachmu a Lachamu
a nato pravili bohům, synům svým:
„Každý z nás třemi jmény ho nazval
a jako my též vy vyslovte jeho jména!“
I zaradovali se bohové, když zaslechli tu výzvu,
v nebeské dvoraně se radili.
„Chvalme jméno syna, hrdiny, mstitele našeho a zastánce!“
Ve shromáždění usedli a určili osudy;
při všech obřadech jméno jeho každý vzývat bude!

VII. tabulka

Asarri — setby dárce, jenž meze polí stanovil,
stvořil obilí a len a vypěstoval byliny.
Asaralim — vážený je v poradním shromáždění a znamenitá je vždy jeho rada;
jeho bohové poslušně sledují, on strachu nepoznal.
Asaralimnunna — uctivě pozdravovaný, světlo otce, zploditele svého,
dobrý správce příkazů Ana, Enlila a Ey, vladaře.
On jest jejich zastánce, jenž podíl z obětí jim přiřkl,
a pole hojnosti na zemi množí.
Tutu — on, tvůrce boží obnovy,
kéž svatyně jejich očistí, oni pak si odpočinou!
Nechť zaříkání vytvoří a bohové ať klidní jsou!
Však vztyčí-li se oni v hněvu, ať raději hned na ústup se dají!
Věru, tak mocný je ve shromáždění bohů, otců svých,
že nikdo z nich se mu nemůže rovnat.
Tutu-Ziunkenna — život zástupců svých,
jenž bohům sklenul čistá nebesa.
Tam jejich cesty stanovil a určil sídla.

Nechť mezi smrtelníky neupadne v zapomnění, nechť vzpomínají činů jeho!
Tutu-Ziku — tak za třetí ho nazvali; opora čistoty,
20 bůh dobrého větru, pán vyslyšení a přízně.
Původce bohatství a vrchovaté hojnosti, tvůrce nadbytku,
jenž veškerý náš nedostatek v plnost proměnil.
V dobách velké tísně cítili jsme jeho svěží van.
Nechť šíří, nechť pějí jeho chválu a ustavičně ho velebí!
25 Tutu-Agaku — tak za čtvrté ho lidstvo bude slavit;
pán čistého zaříkání, jenž křísí nebožtíka,
nad porobenými bohy se slitoval
a nepřátele své zprostil tíživého jha.
Pro volnost jejich stvořil pokolení lidské;
30 milosrdný, on má moc života.
Nechť přetrvají a nebudou zapomenuta slova jeho
v ústech černohlavců, jež ruce jeho stvořily!
Tutu-Tuku — za páté; nechť ústa jejich opakují jeho svaté zaklínání,
neboť zaříkáním čistým on vymýtil všechny zlé!
35 Šazu — zná srdce bohů a nitro zkoumá,
zlosyn mu neunikne.
Oporou je shromáždění bohů a jejich srdce potěší;
pokořitel vzpurného, širá jejich záštita.
On dává pravdě vítězit a hubí nepoctivou řeč
40 a lež od pravdy všude rozezná.
Šazu-Zisi — přemožitel povstalců; tak za druhé ho budou chválit!
Bohy, otce své, zbavil strnulosti.
Šazu-Suchrim — za třetí; vyhubil zbraní všechny nepřátele,
zmařil jejich snahy a větrům dal je v plen.
45 Zničil všechny zlé, kteří na něj táhli.
Ať shromáždění bohů ustavičně jásá!
Šazu-Suchgurim — to za čtvrté; poprava sluchu bohům, otcům svým.
On vyhladil protivníky, zničil jejich ratolesti
a překazil dílo, nenechav z nich vůbec nic.
50 Nechť vzývají a vyslovují jméno jeho na zemi!
Šazu-Zachrim — tak za páté ho chválit budou pokolení příští!
Záhuba, všech nepřátel a vzpurníků,
jenž všechny uprchlé bohy uvedl zpět do jejich svatyní.
Kéž trvalé jest toto jeho jméno!
55 Šazu-Zachgurim — tak za šesté ho ještě všude budou ctít,
neboť všechny protivníky on sám zničil v boji!
Enbilulu — on je pán, jenž zdaru bohům popřává,
mocný, jménem je nazval a ustanovil oběti.
Pozemského napajedla i pastviny dobrý správce a zachovatel,
60 jenž otevřel prameny a vody hojnosti rozdělil.
Enbilulu-Epadun — pánem záplavy a širého kraje za druhé ho budou zvát!
Zavlažovatel nebes a země, jenž hloubí brázdy osevní a čistou setbu ve stepi rozhodil.
Pečuje o strouhy a příkopy a kreslí brázdy.
Enbilulu-Gugal — strážný božích toků; tak za třetí ho budou velebit!
65 Pán hojnosti, nadbytku a bohatých žní,
příčina blahobytu, rozkvět příbytků,
dárce obilí, tvůrce zrna.
Enbilulu-Chegal — hromadí bohatství k spotřebě lidské,
zemi širou hojností skrápí a dává rašit zeleni.
70 Sirsir — nad Tiámatou horu navršil
a zbraní si co kořist vydobyl mrtvolu její.
Vůdce země, pravý pastýř jejích obyvatel,

jehož kštice polem je obdělaným, brázdami zdobeným.
Širé moře překračoval v hněvu[20]
75 a kolbištěm jak přes most procházel.
Sirsir-Malach — tak za druhé ho nazvali, i tak se staň:
Tiámat je jeho lodí, on pak jejím lodníkem![21]
Gil — nasýpá obilí v hromady mocné,
dává zrod zrnu a plemenné ovci a zemské vydává símě.
80 Gilma — bohů zpevňuje svazek a tvůrcem je trvalých věcí;
obruč, jež mohutně obemkla je, dobrodiní zdroj.
Agilma — vznešený, jenž koruny zbavuje a střeží zlosyny,
stvořitel země nad vodami, opora nebeských výšin.
Zulum — on bohům určuje pole a rozdílí plody,
85 podíly i obětiny vydává, o svatyně pečuje.
Mummu — stvořitel nebes a země, bůh, jenž řídí kroky
a očišťuje nebesa a zemi, jest za druhé — Zulummu,
jemuž druhý bůh se v síle nevyrovná.
Gišnumunab — stvořitel všeho lidstva, tvůrce čtyř světových stran,
90 zhouba Tiámatiných bohů, stvořitel lidského pokolení z nich všech.
Lugalabdubur — král, jenž zmařil Tiámatino dílo a vytrhl jí zbraň
a jehož vláda pevná je od počátku až na věky.
Pagalguenna — první mezi všemi pány, obrovská je jeho síla.
Nejskvělejší mezi bohy, bratry svými, vládce všech.
95 Lugaldurmach — král, svazek bohů, pán silného pouta,[22]
jenž oslaven byl v sídle královském, nejvznešenější mezi bohy.
Aranunna — rádce Eův, stvořitel bohů, otců svých,
jehož vladařskému chování žádný z nich se nevyrovná.
Dumuduku, jehož čisté sídlo v Duku se obrozuje;
100 Dumuduku, bez něhož Lugalduku žádné rozhodnutí neučiní.
Lugalšuanna — král, jenž nejsilnější je mezi bohy,
pán, síla Anova, převyšující Anšarovo jméno.
Irugga — uchvátil všechny vprostřed zhouby,
nesmírně moudrý, shromáždil všechno vědění.
105 Irkingu — uchvátil Kingua v zápalu boje,
ovládá příkazy veškerenstva a upevňuje vládu.
Kinma — panuje nad všemi bohy a radu udílí,
před jeho jménem jak před bouří se bohové zděšeně chvějí.
Esiskur — usedne hrdě v domě modlitby
110 a bohové mu dary budou přinášet,
dokud od něho díl svůj nedostanou!
Bez něho nestvoří nikdo nádherné věci.
... černohlavci jsou tvorové jeho;
krom něho nezná žádný bůh smysl jejich dnů.
115 Gibil — zpevňuje ... zbraně,
po boji s Tiámatou vytvoří nádherné věci.
Nesmírně moudrý, velmi chytrý, srdce nevyzpytatelné,
jež neprozkoumá žádný bůh.
Addu budiž jeho jméno! Nechť celou oblohu pokryje
120 a blahodárný jeho hrom ať nad zemí mocně burácí!
Ta životodárná síla ať mrakům odlehčí a lidu dole nechť obživu dá!

---

[20] „Širé moře“, v akkadštině *tiámat rapašta*. Tiámat je možno chápat jednak jako vlastní jméno, jednak jako apelativum „moře“. Český překlad tuto dvojznačnost samozřejmě nemůže postihnout (viz též VII. 128).
[21] Sumerské substantivum *malach* znamená „lodník“.
[22] Bezpochyby narážka na V. 59.

Ašaru, jenž podle jména svého postaral se o bohy osudů,[23]
též o všechno lidstvo pečuje.
Néberu — nechť pevně drží přechody nebes a země,
125 tak, že nahoře i dole je nikdo nepřekročí a na něj každý čekat bude![24]
Néberu jest jeho hvězda, jež na nebi jasně září.
Leží na křižovatce drah a ostatní jen na ni hledí
a takto praví: „Jméno toho, jenž středem moře neúnavně přecházel,[25]
budiž Néberu, držitel středu!
130 Nebeských hvězd ať stanoví dráhy,
ať všechny bohy jako ovce popásá!
Kéž Tiámatu zdolá a její život nechť do nesnází padne, nechť je ukrácen!
Lidstvu věků budoucích, příštím dnům,
ať nezadržitelně vzdálena je, navždy ať zmizí!“
135 Protože stvořil nebesa a podsvětí dal tvar,
Pánem zemí všech ho nazval otec Enlil.[26]

Když všechna ta jména, jež Igigové vyřkli,
Ea uslyšel, tu zaplesalo jeho nitro
a takto pravil: „On, jehož slávu velebili otcové,
140 vskutku je jako já; Ea budiž jeho jméno!
Veškerému řádu mému bude vládnout
a všechny mé příkazy on bude spravovat!“

Se jménem Padesát bohové velcí
dali mu všech jeho padesát jmen a pouť jeho učinili skvělou.
145 Nechť v paměti jsou uchována, starší ať jim učí,
nechť moudrý a zkušený spolu je probírají,
ať otec je opakuje a synu předává,
nechť uši pastýře i pastevce jim otevřeny jsou!
Jestliže nebude zanedbávat Marduka, Enlila bohů,
150 země jeho vzkvétat bude a on sám dojde blaha.
Pevné je slovo jeho, neměnný jeho příkaz
a výroky jeho žádný bůh nezkomolí.
Když hněvivě pohlédne, potom již na ústup se nedá,
a když je popuzen, žádný bůh nemůže čelit jeho zlobě.
155 Nevyzpytatelné je jeho srdce, široké jeho nitro.
Zlosyn a hříšník před něj předstupují.

Zjevení toto, jež mu bylo sděleno,
starší zapsal a zachoval sluchu pokolení příštích.
Potomka Marduka, jehož stvořili Igigové, bozi,
160 ... nechť vzývají jeho jméno!
Ať dají zaznít písni Mardukově,
jenž Tiámatu zdolal a chopil se moci královské!

---

[23] Akkadské sloveso *ašáru* znamená „střežit, pečovat, opatrovat“.
[24] Viz též V. 5–8.
[25] „Středem moře“, v akkadštině *qerbiš tiámat* — viz pozn. k VII. 74.
[26] „Pán všech zemí“, *en-kur-kur*, je nejvýznamnější epiteton boha Enlila a „Padesát“ (viz VII. 143) jeho číselný symbol.